

Inleiding Programmabegroting 2027

Met trots bouwen aan een duurzame toekomst

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2027 aan. Deze begroting is gebaseerd op de Uitgangspuntennotitie (UPN) 2027, de daarna genomen raadsbesluiten en de geactualiseerde inzichten uit de Bestuursrapportage 2026. De begroting sluit voor 2027 met een positief saldo van € 427.320

Met het coalitieakkoord **'Met trots bouwen aan Twenterand'** hebben Gemeentebelangen Twenterand, SGP en ChristenUnie op 9 juni de basis gelegd voor een nieuwe bestuursperiode. Een periode waarin we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeenteraad verder bouwen aan sterke en leefbare dorpen. Daarbij kiezen we voor een bestuursstijl die is gebaseerd op vertrouwen, duidelijkheid en samenwerking. We willen als gemeentebestuur dichtbij onze inwoners staan, oog hebben voor wat er speelt in onze dorpen en ruimte bieden aan initiatieven uit de samenleving. Tegelijkertijd zijn we helder over wat de gemeente wel en niet kan realiseren.

Het college werkt aan een collegeprogramma waarin de ambities uit het coalitieakkoord verder worden uitgewerkt. Daarbij wil het college met prioriteit stappen zetten op het gebied van inwonersbetrokkenheid en de profilering van Twenterand. Daarom worden naar verwachting begin 2027 het participatiebeleid herijkt, de participatieverordening vastgesteld, afspraken met de dorpsraden vastgelegd en een participatieadviseur aangesteld. Met betrekking tot de profilering van Twenterand wordt toegewerkt naar een verkenning die meer inzicht moet geven in waar Twenterand voor staat, welke positionering daarbij past en welke doelgroepen wij in het bijzonder willen aanspreken. Deze verkenning vormt de basis voor een gerichte en toekomstbestendige aanpak om de zichtbaarheid en aantrekkingskracht van Twenterand verder te versterken.

Daarnaast blijkt uit deze programmabegroting dat we met onze bijdrage aan de streekomroep RTV4 investeren in een toekomstbestendige en onafhankelijke nieuwsvoorziening voor Twenterand en de regio. Ook zetten we in op het terugdringen van externe inhuur en kiezen we ervoor te investeren in onze eigen medewerkers. Daarmee versterken we een stabiele, deskundige en toekomstbestendige ambtelijke organisatie.

Op weg naar de Kadernota 2028

Met nieuwe energie kijken we vooruit, maar tegelijkertijd vraagt de financiële realiteit om duidelijke keuzes. Het op orde brengen van het huishoudboekje van de gemeente is daarom één van de belangrijkste opgaven van deze bestuursperiode. Het college kiest nadrukkelijk voor een realistische en verantwoorde koers, met als doel om uiterlijk vanaf 2031 te beschikken over een structureel sluitende begroting.

Dat betekent dat er de komende jaren ingrijpende keuzes gemaakt moeten worden. Hoewel de verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB) het begrotingstekort al aanzienlijk heeft gedempt, blijft de totale bezuinigingsopgave onverminderd groot. Het college vindt het belangrijk om deze keuzes zorgvuldig voor te bereiden. Daarom werkt de ambtelijke organisatie momenteel aan een breed overzicht van mogelijke maatregelen. De concrete voorstellen voor bezuinigingen zullen in samenhang aan de gemeenteraad worden aangeboden bij de behandeling van de Kadernota 2028.

Tegen die achtergrond is deze programmabegroting bewust terughoudend opgesteld. Voor dit eerste begrotingsjaar heeft het college ervoor gekozen om zo min mogelijk nieuwe structurele uitgaven op te nemen. Eerst moet duidelijk zijn hoe invulling wordt gegeven aan de bezuinigingsopgave. Vervolgens kunnen noodzakelijke bezuinigingen en nieuwe ambities in samenhang worden beoordeeld, zodat een integrale afweging kan plaatsvinden.

Daarmee kan deze begroting in belangrijke mate worden beschouwd als een beleidsarme begroting. Onderwerpen die niet konden of wilden wachten, worden ter overbrugging zoveel mogelijk incidenteel gefinancierd. Hierdoor voorkomen we dat nieuwe lasten direct structureel drukken op de gemeentelijke begroting. Tegelijkertijd erkennen wij dat deze werkwijze risico's met zich meebrengt. Een aantal van deze onderwerpen kan in de toekomst alsnog vragen om structurele financiering. Ook daarover zullen op een later moment afgewogen keuzes gemaakt moeten worden. De voorstellen die in deze begroting wel leiden tot aanvullende financiële middelen zijn opgenomen in het hoofdstuk '*Voorstellen Programmabegroting 2027*'. Op die manier blijft helder inzichtelijk welke nieuwe ontwikkelingen en keuzes financieel effect hebben.

Een deel van de ambities uit het nog vast te stellen collegeprogramma zal vervolgens terugkomen bij de Kadernota 2028. Op dat moment kan een integrale afweging plaatsvinden tussen noodzakelijke bezuinigingen enerzijds en nieuwe investeringen anderzijds. Zo ontstaat een zorgvuldig en realistisch financieel perspectief voor de komende jaren.

Programma's

In de volgende hoofdstukken wordt per domein ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen, opgaven en voorgenomen resultaten. Zo wordt zichtbaar hoe de gemeente, binnen de beschikbare financiële ruimte, verder werkt aan een Twenterand waar inwoners met recht trots op kunnen zijn.

Financiën

Het financiële overzicht is gebaseerd op het saldo uit de Uitgangspuntennotitie 2027. De financiële effecten van de daarin opgenomen besluiten zijn verwerkt in de tabel 'Verwerkte besluiten uit de Uitgangspuntennotitie 2027' en worden daarom niet nogmaals opgenomen in onderstaande tabel.

De begroting voor 2027 sluit met een positief saldo van circa € 400.000. Daarnaast is sprake van een structureel sluitende begroting, wat betekent dat de structurele lasten volledig worden gedekt door structurele baten. Dit is een belangrijk criterium binnen het provinciaal financieel toezicht. Wanneer de eerste of de laatste jaarschijf van de meerjarenraming niet structureel in evenwicht is, kan de provincie besluiten een gemeente onder preventief toezicht te plaatsen.

Financieel overzicht: verklaring verschil uitgangspuntennotitie en begroting

BEGROTING 2027en verder

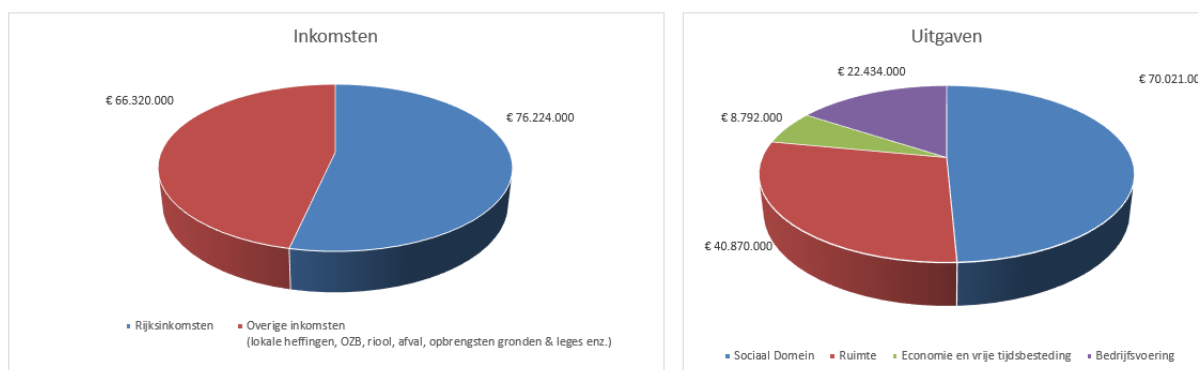
	2027		2028		2029		2030	
Saldo UPN 2027 (na besluitvorming raad)	€ -2.817.070	n	€ -5.956.577	n	€ -6.724.626	n	€ -7.618.451	n
Meeropbrengst ozb (raadsbesluit bij behandeling UPN)	€ 2.714.928	v	€ 2.834.387	v	€ 3.085.805	v	€ 3.342.251	v
<u>Al genomen raadsbesluiten</u>								
Participatieadviseur inwonersparticipatie (1 fte)	€ -95.300	n	€ -100.256	n	€ -105.770	n	€ -111.587	n
<u>Financiële afwijkingen:</u>								
Algemene uitkering meicirculaire 2026 na besluit college inz. Vrijvallen DU	€ 326.490	v	€ 181.227	v	€ -310.773	n	€ -377.916	n
Kapitaallasten	€ 86.033	v	€ 221.274	v	€ 52.663	v	€ 405.907	v
<u>Grote afwijkingen n.a.v. de berap:</u>								
Diverse posten (in 2027 aantal posten eenm. Verwerkt ivm strat.gem.):	€ -318.000	n	€ -25.400		€ -7.900	n	€ -3.000	n
<u>Voorstellen (structureel)</u>								
Regionale leerplichtambtenaar	€ -19.680	n	€ -20.113	n	€ -20.555	n	€ -21.008	n
Scheidingspunt	€ -18.806	n	€ -18.806	n	€ -18.806	n	€ -18.806	n
Streekomroep RTV4	€ -48.000	n	€ -49.056	n	€ -50.135	n	€ -51.238	n
Subsidieverwerfer structureel regelen	€ -93.774	n	€ -98.650	n	€ -104.076	n	€ -109.800	n
Uitbreiding naar 1 fte van medew. kabinetszaken	€ -19.200	n	€ -20.256	n	€ -21.370	n	€ -22.545	n
Opleidingsbudget raad	€ -55.000	n	€ -57.860	n	€ -61.042	n	€ -64.400	n
uitbreiding griffie + hogere inschaling	€ -30.000	n	€ -31.650	n	€ -33.391	n	€ -35.227	n
<u>Overige wijzigingen</u>								
Detacheringsvergoeding Ontplooi (meer opbrengst dan geraamd)	€ 170.400	v	€ 179.260	v	€ 189.100	v	€ 199.500	v
Kapitaallasten Oekraïne tlv SPUK Oekraïne gebracht	€ 214.000	v	€ 212.000	v	€ 210.000	v	€ 208.000	v
Riool, hogere toerekening btw op investeringen (overdekking)	€ 152.351	v	€ 153.850	v	€ 155.382	v	€ 160.091	v
Diverse kleine verschillen < € 100K, inclusief correctie op beginsaldo toeg.lst.	€ 277.948	v	€ 383.648	v	€ 498.889	v	€ 165.204	n
Saldo begroting 2027	€ 427.320	v	€ -2.212.978	n	€ -3.266.605	n	€ -3.953.025	n

Risico's

De komende jaren blijven onzeker. Opgaven vanuit het Rijk, met onvoldoende middelen, herverdelingseffecten algemene uitkering, oplopende tekorten bij opneemde regelingen, arbeidsmarktkrapte etc, brengen risico's met zich mee op de korte en middellange termijn. Daarom blijven wij continu alert op ontwikkelingen. We monitoren risico's, beoordelen de mogelijke gevolgen en nemen waar nodig maatregelen. Meer informatie over deze en andere risico's vindt u in de paragraaf weerstandsvermogen.

Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 24.912.270 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 4.827.500. Dat betekent een dekkingsratio van bijna 5,2 en dat ligt ver boven de norm van 1. Dit lijkt een solide positie, maar moet uitdrukkelijk worden beschouwd in de context van de meerjarige tekorten en de verwachte noodzakelijke ombuigingen die nog moeten plaatsvinden.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.